

# **Science and education: trends and prospects**

**Collection of scientific articles**

RSCI / РИНЦ  
**Science Index** 

**Submitted for review in**

**Conference Proceedings Citation Index -  
Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)**

 **THOMSON REUTERS**

**Ascona Publishing,  
United States of America  
2018**

**Ascona Publishing, New York, United States of America**

**Science and education: trends and prospects**

**Reviewers:**

***Dr. Jerald L. Feinstein***

*DeVry University - Engineering Dean (Denver, Colorado, USA)*

***Cathy A. Enz,***

*Professor of Innovation and Dynamic Management Chair and is a full professor at the School of Hotel Administration at Cornell University (Ithaca, New York, USA)*

**Science editor:**

***Drobyazko S.I.***

*Ph.D. in Economics, Associate Professor,  
Doctor of Science, honoris causa, Professor of RANH*

**Science and education: trends and prospects: Collection of scientific articles.** - Ascona Publishing, New York, United States of America, 2018. - 376 p.

**ISBN 978-0-9988574-2-0**

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, candidates and doctors of sciences, research workers and practitioners from Europe, Russia, Ukraine and other countries. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern economy and state structure. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern economic science development.

**ISBN 978-0-9988574-2-0**

© 2018 Copyright by Ascona Publishing

© 2018 Authors of the articles

<b>Kot K.</b> INTERACTIVE PORTFOLIO AS A MECHANISM FOR INTERACTION BETWEEN TEACHERS AND PARENTS OF PRESCHOOL CHILDREN .....	307
<b>Kulyk O.D.</b> THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS' SPEECH DEVELOPMENT.....	311
IN THE PROCESS OF LEARNING MORPHEMIC KNOWLEDGE AND WORD BUILDING: THE PSYCHOLOGICAL ASPECT.....	311
<b>Matviienko Olena.</b> PEDAGOGICAL COMMUNICATION IN CONDITIONS OF FORMING NEW UKRAINIAN SCHOOL .....	316
<b>Ovsiienko L.M.</b> THE MAIN PROBLEMS IN TEACHING LINGUISTICS STUDENTS ON THE BASIS OF COMPETENCY-BASED APPROACH.....	321
<b>Oliynyk H.M.</b> FEATURES OF SOCIOCULTURAL ANIMATION IN SOCIAL WORK .....	326
<b>Kravets N. P.</b> THE INFLUENCE OF FAMILY ON IMPROVING READING ACTIVITY IN TEENAGERS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS.....	330
<b>Kushniruk S.A.</b> FORMAL-LOGICAL ANALYSIS OF THE CONCEPTUAL AND- TERMINOLOGICAL SYSTEM OF UKRAINIAN DIDACTICS.....	336
<b>Pet'ko Lyudmila.</b> FOREIGN LANGUAGE EXAM IN A PARTICULAR PROFESSIONAL FIELD OR PECULIARITIES OF ENTRANCE-2018 TO MAGISTRACY IN UKRAINE.....	342
<b>Ruda H.S.</b> MUSICAL-RHYTHMIC SENSATION AS A COMPONENT OF PUPILS' MUSICAL ABILITIES IN PRIMARY SCHOOL.....	348
<b>Spivak Yaroslav.</b> HUMANIZATION OF MODERN EDUCATION AS A MECHANISM PERSONALITY'S SUCCESS.....	353
<b>Shcholokova O.P.</b> MODERN VIEWS ON PIANO LEARNING SYSTEM IN THE TEACHING FUTURE MUSICIAN-TEACHER.....	358
<b>Domina G. A.</b> THE PSYCHOLOGICAL DIFFICULTIES OF THE PHENOMENON "LOST TWIN" AND POSSIBLE WAYS TO SOLVE THEM.....	365
<b>Golins'ka Tetiana.</b> THE APPLICATION OF NON-TRADITIONAL TECHNIQUES TO WORK WITH CHILDREN BY MEANS OF ART-THERAPEUTIC INFLUENCE.....	370

3. Щолокова О.П. Концептуальні засади сучасної мистецько-педагогічної освіти в Україні// Мистецька освіта у вимірах сучасності: проблеми теорії та практики: колективна монографія. – К.: «Адверта».– Дніпропетровськ, 2014. – С. 22–46.
4. Щолокова О.П. Новітні підходи та технології у професійній підготовці вчителя мистецьких дисциплін / Innovative processes in education: Collective monograph. – АМЕЕТ Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – P. 238–246.
5. Pet'ko L.V. Formation of professionally oriented foreign language teaching environment in the conditions of university for students of art specialties // Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. – Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE, 2016. – P. 395– 398.
6. Pet'ko Lyudmila. Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020 // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America, 2017. – P. 467–472.
7. Shchokolova Olga, Ding Yun. Pedagogical Principles of Young Pupils' Music Culture Formation in Piano Teaching Process // Intellectual Archive. – 2015. – Volume 4. – No. 6 (November). – Toronto : Shiny Word Corp., 2015. – P. 160–169.

**Domina Ganna Anatoliivna**

Ph. D., Associate Professor,

*Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine, Kyiv)*

## THE PSYCHOLOGICAL DIFFICULTIES OF THE PHENOMENON "LOST TWIN" AND POSSIBLE WAYS TO SOLVE THEM

Дьоміна Ганна Анатоліївна

к. психол. н., доцент

*НПУ імені М.П. Драгоманова (Україна, м. Київ)*

### ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФЕНОМЕНА «ВТРАЧЕНОГО БЛИЗНЮКА» ТА МОЖЛИВІ СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*In the article the essence of the phenomenon "Lost twin" and possible ways of solving psychological problems are investigated. The author presents algorithm in work with persons suffering from the syndrome "Lost twin" relying on the age features of primary school age children and the problems of this phenomenon*

**Key words:** *the phenomenon "Lost twin", the specificity of the phenomenon, the solution of psychological problems, the algorithm in the work, the psychologist.*

*Досліджено сутність феномена «втраченого близнюка» та можливі способи вирішення психологічних проблем, що пов'язані з даним феноменом. Спираючись на вікові особливості дітей молодшого шкільного віку та специфіку феномену «втраченого близнюка», автором розроблено алгоритм роботи психолога з особами, які страждають синдромом «втраченого близнюка».*

**Ключові слова:** *феномен «втраченого близнюка», специфіка феномену, вирішення психологічних проблем, алгоритм роботи психолога.*

**Актуальність.** Кожна людина протягом життя проходить шлях від народження до смерті, проте, для того щоб перейти на наступний етап свого життя вона повинна постійно вивчати себе та оточуючий світ. Від того, якого досвіду вона набула (позитивного чи негативного) в дитинстві та підлітковому віці, залежить її психологічний та особистісний розвиток у подальшому житті [5; 6; 7; 9]. Проте, вченими доведено, що на становлення особистості впливає не

лише постнатальний період розвитку, а великого значення набуває її внутрішньоутробний розвиток.

У лоні матері дитина розвивається перші дев'ять місяців свого життя, і саме тут в неї з'являються перші відчуття. Якщо у матері у період вагітності були певні ускладнення, в тому числі психологічні, це може відбитися на дитині. На сьогоднішній день вченими проведено цілий ряд досліджень, присвячених темі пренатальних і постнатальних впливів на особистість і психофізичний розвиток людини.

Одним з важливих пренатальних факторів, що впливає на особистісний розвиток людини, є феномен «втраченого близнюка», який і до цього часу є мало вивченим. Вперше про цей феномен заговорили близько тридцяти років тому, що пов'язано з розвитком ультразвукової діагностики [1, с. 69].

Наукове вивчення даного феномену проводиться у більшій мірі з точки медико-біологічної науки, та спрямоване на виявлення причин що спричиняють смерть плоду, для подальшого зменшення відсотку смертності. Проте, проблема психологічного та психосоматичного впливу феномену «втраченого близнюка» на подальше життя та розвиток другого з близнюків почала розглядатися лише останні декілька років. Тому, на нашу думку, дуже важливо *узагальнити всі можливі наслідки що можуть бути спричинені цим феноменом, а також надати рекомендації щодо роботи з особами що переживають певні труднощі у зв'язку з феноменом «втраченого близнюка».*

*То ж, метою статті* є спроба узагальнити всі можливі наслідки що були спричинені феноменом «втраченого близнюка», та розробити алгоритм роботи психолога по роботі з даною проблемою.

**Виклад основного матеріалу.** Дослідження феномену «втраченого близнюка», з медико-біологічної точки зору, можна знайти у працях: А. Хейтер, А. Хейтон, Б. Бэбкок, Н. Сігал, Р. Сендвісс, С. Блзис, Ч. Бокладж. Вивченням проблеми в психіатрії займалися: А. Хантер, Дж. Вудвард, К. Дэнис, О. Сенбек, Ш. Уорд. З точки психології особистості, даною проблемою зацікавилися наші сучасники – Л.Л. Панченко та С.С. Дмитрієва.

Вперше про феномен «втраченого близнюка» в психологічному аспекті зарубіжні вчені заговорили в 80-х – 90-х роках ХХ ст. [4, с. 83], *суть якого полягає* в тому, що підчас вагітності двійнею один з близнюків з певних причин вмирає (науковці називають такі причини як стрес, вживання гормональних препаратів, попередні аборти та вік матері). Медичні данні показують, що мимовільна смерть одного з близнюків спостерігається здебільшого на першому, рідше – на другому та третьому, триместрах вагітності [1; 3].

Лікар Чарльз Бокладж в своїй роботі «Багатоплідна вагітність: епідеміологія, протікання вагітності і дородовий період» виявив такий цікавий факт: з 326 жінок вагітних близнюками 61 вагітність закінчилась народженням здорових близнюків, 125 – народженням однієї дитини, а 186 – втратою обох плодів. Він вважає що мінімум 10–15% населення землі живуть, не знаючи що мали брата або сестру [12]. Більшість вчених поділяють думку, що *близько 30% від всіх багатоплідних вагітностей закінчуються загибеллю одного з ембріонів* [2, с. 14].

Також вчені виділяють *ряд ознак, за якими можна визначити зниклого близнюка* [11; 12]. Серед них: ліворукість; ДЦП (дитячий церебральний параліч); зайві пальці на ногах і руках; дитина вигадує собі неіснуючого друга; обожнювання дзеркал (пошук своєї половинки); сни про брата або сестру близнюка; людина не може визначитися зі своєю сексуальною приналежністю, що може говорити про стать втраченого близнюка; не покидає відчуття самотності і провини, неначе щось важливе втрачено назавжди; раптові напади страху, паніки, безсилля.

Для того щоб зрозуміти наслідки втрати близнюка, необхідно зрозуміти характер їх взаємовідносин, доведено що, близнюки мають сильну прихильність один до одного. Р. Сендвісс говорить про те, що зв'язок між ними може бути настільки глибоким і інтимним, що перетинає емоційні, психологічні, духовні та навіть фізичні кордони [4, с. 83–84]. Тобто, близнюки можуть переживати одночасно одні і ті ж емоції, мати спільні інтереси та навіть відчувати негаразди один одного за сотні кілометрів. Вчені вважають, що вже на 8-ми тижневому терміні вагітності близнюки, перебуваючи в утробі матері, можуть впливати один на одного [11].

На підставі робіт Р.Сендвісс, Дж.Вудворд, К.Денніс, С.С.Дмитрієва, Л.Л.Панченко можна виділити *психологічні наслідки феномену «втраченого близнюка»*: схильність до депресії, ізоляції, самотності, почуття провини, почуття незахищеності, тривоги, горя та печалі; триада почуттів «вина, гнів, страх»; сприйняття світу як небезпечного, страх смерті, агресія по відношенню до оточуючих; дезорієнтація, дисоціація, порушення структур прихильності; складності ідентифікації і вибудовування відносин; психосоматичні розлади а у більш складних випадках можна говорити про роздвоєння особистості та шизофренію [4; 11].

Підтверджують думку науковців і дослідження, які були проведені у 2002 р. у Великобританії на основі веб-сайту [www.wombtwin.com](http://www.wombtwin.com). Дане дослідження, яке проводилося більше п'яти років, *відобразило тенденції щодо наявних проблем особистісного розвитку у «безблизнюкових близнюків»*. Так, 33,6% бояться темряви; 55% – неспокійні, що проявляється в поганому сні; 51,8% мають низьку самооцінку; 48,7% страждають від депресії; у більше ніж 55% змінюється настрій що приводить до яскравого вираження гніву; 72,9% бояться відторгнення (з них 64,2% бояться знуцання з боку оточуючих); 62,2% вважають себе самотніми, навіть в колі друзів; а 47,8% бояться реалізувати себе у відносинах з іншою статтю; 27,9% мають погані звички [13].

Також дуже важливо відмітити, *з якого ж саме терміну вагітності втрата одного з близнюків впливає на подальший розвиток іншого плода*. В.Брендт, О.Сендбенк вважають, що про наслідки втрати можна говорити тільки в разі загибелі ембріона після 10–15 тижнів вагітності, інші дослідники (С.Блозіс, Н.Сігал, А.Хейтон, А.Хантер, Ш.Уорд) говорять про те, що психологічні наслідки втрати можуть мати місце і до 10–12 тижнів [3, с. 153].

Отже, проаналізувавши вище сказане можна говорити про те, що «безблизнюкові близнюки» протягом всього свого життя не відчувають себе цілісним організмом, і тому підсвідомо виражають у своїй поведінці своє

бажання захисту та єдності, які були утрачені разом з плодом їх ненародженого брата або сестри. Оскільки вони часто сприймають себе як частину, а не в цілому, вони не можуть розробити концепцію особистості. Через те, що вони ідентифікують себе з мертвим близнюком, та розриваються між почуттям бути живим і в той же час, почуттям бути мертвим [14]. Ряд психологів стверджують, що «безблизюкові близнюки» можуть настільки глибоко страждати від втрати, що деякі з них потребують підтримки протягом усього життя [4, с. 84]. Також можна говорити і про те, що така особа в дорослому віці в пошуку своєї сутності може знайти щось подібне у мало знайомій людині (яка є не завжди хорошим прикладом), або в дії шкідливих речовин на організм що забезпечать їй розслаблення та відчуття безпеки та в подальшому призведе до пристрасті [14].

*Щоб мінімізувати негативний вплив даного феномену на подальше доросле життя особистості або взагалі вирішити дану проблему, «безблизнюковий близнюк» потребує допомоги з боку психолога. Вже в дошкільному віці дитина відчуває негативні наслідки феномену «втраченого близнюка», проте вікові обмеження застосування методів психологічної діагностики не дають психологові повноцінно розібратися в проблемі. Тому, найпродуктивнішим таке втручання буде у ранньому шкільному віці (6–10 років), що обумовлено безпосередньою близькістю до травмуючої ситуації та більш широкими спектром можливостей психолога [1, с. 70–71].*

Спираючись на вікові особливості дітей молодшого шкільного віку та специфіку феномену «втраченого близнюка», нами був розроблений *алгоритм роботи психолога з особами, які страждають синдромом «втраченого близнюка*:

1. *Знайомство та перша бесіда з дитиною.* На цьому етапі головною метою психолога є налагодити контакт з дитиною та зібрати якнайбільше інформації щодо її життя. Психолог може використовувати ряд психотерапевтичних технік, таких як: заохочення, похвалу, прояснення, повторення, переконання, віддзеркалення почуттів дитини, конфронтацію, директиву, інтерпретацію та підсумовування сказаного.

2. *Діагностичний етап.* Діагностика особистості здійснювалися шляхом проведення з дитиною проєктивних методик. Для виявлення особистісних особливостей використовувалися наступні психодіагностичні методики: «Кінетичний малюнок сім'ї» (за Р.Бернс і С.Кауфман), «Будинок. Дерево. Людина» (Дж.Бука), «Неіснуюча тварина» (М.Друкаревіч), «Будиночки» (за О.А.Горіховою), «Тест тривожності» (Р.Теммла, М.Дорки, В.Амена), «День народження» (за М.А.Панфіловою) [1, с. 70]. Використання цих методик дає змогу психологові зрозуміти де саме прихована проблема [8].

Найбільш інформативними у роботі з дітьми які страждають від феномену «втраченого близнюка» є проєктивна методика «Кінетичний малюнок сім'ї» (а Р.Бернс і С.Кауфман) та «День народження» (М.А.Панфілової). Основною метою методики «Кінетичний малюнок сім'ї» є діагностика внутрішньо-сімейних відносин, ставлення дитини до кожного з членів родини (в тому числі і до свого ненародженого брата чи сестри).

Схожою за змістом є і соціометрична проба «День народження», вона також вивчає взаємовідносини з найближчим оточенням та ступінь близькості з кожним учасником малюнку. Дуже важливим є також обговорення того що зображено для більш детального промальовування сюжету. У малюнку дитина на підсвідомому рівні зображує те що вона відчуває а не те що є насправді, це дає змогу програти з нею ті ситуації які її турбують.

3. *Бесіда з найближчим оточенням дитини.* В першу чергу необхідно приділити велику увагу матері дитини [6], провести опитування щодо медико-соціальних передумов феномену «втраченого близнюка». В цілях організації системи психологічного супроводу необхідно надати родині інформацію щодо проблеми а також рекомендації щодо подальшої роботи [1, с. 70–71].

4. Дуже важливим етапом у роботі з дітьми в яких наявний феномен «втраченого близнюка» є *підтвердження факту того, що в утробі матері вони були не одні.* Оскільки про втрату дитині нічого не відомо, їй тяжко оплакати її чи примиритися з нею. К.Денис, А.Хейтон, Р.Брэндт відмічають, достатньо лише підтвердження цього факту щоб відчути полегшення. Можливість подальшої терапії дуже висока якщо дитина буде знати про втрату близнюка і те що вона така не одна, зможе вільно спілкуватися з батьками на цю тему та отримувати відповіді на свої запитання [1; 4].

5. *Безпосередня робота стосовно корекції дитячої поведінки.* Після того як дитина усвідомить нову для себе інформацію, психологові слід забезпечити подальший її розвиток що передбачає усунення негативних явищ які були спричинені феноменом «втраченого близнюка» та збагачення її досвіду.

Найбільш доцільними методами та техніками, які може використовувати психолог у цій ситуації є: арт-терапія (яка за допомогою малюнка допомагає творчо розкритися і побачити в собі нове), психодрама Морено, гештальт-терапія Перлза («терапія контакту», яка розглядає людину як єдине ціле, і працює з її почуттями і усвідомленням), розстановки по Хелінгеру (знаходження кореню проблеми, а також визначення шляхів вирішення виявлених негативних станів і ситуацій), тілесні техніки (спрямовані на роботу з несвідомими емоційними напруженнями в тілі), та ін. [10].

**Висновок.** Дослідивши окреслене питання, ми дійшли висновку, що на розвиток особистості впливають такі психологічні проблеми, що були спричинені синдромом «втраченого близнюка» у ранньому шкільному віці. Тому основним завданням батьків та психолога є розповісти дитині про те, що вона є «безблизнюковим близнюком» та провести подальшу корекційно-розвивальну роботу для сприйняття цієї інформації дитиною.

#### Література:

1. Дмитриева С.С., Панченко Л.Л. Исследование личностных особенностей детей 5-6 лет, потерявших близнеца в первом триместре беременности // Теория и практика общественного развития. – Краснодар, 2012. – № 3 – С. 69–72.
2. Дмитриева С.С., Панченко Л.Л. Конфронтация нетрадиционных религиозных организаций и института семьи // Вестник Морского гос. ун-та. Серия : Гуманитарные науки. Вып. 44/2010. – Владивосток : Мор. гос. ун-т, 2010. – С.13–18.



3. Дмитриева С.С., Панченко Л.Л. Психологический аспект проблемы феномена «исчезнувшего близнеца» // Наука и современность – 2012 : сб. матер. XV Междунар. научн.-практ.конф. ; под ред. С.С.Чернова. – Новосибирск: Изд-во ЦРНС, 2012. – С. 152–155.
4. Дмитриева С.С., Панченко Л.Л. «Синдром исчезнувшего близнеца» как один из пренатальных факторов формирования личностных особенностей человека // Социосфера. – 2010. – № 4. – С. 82–85.
5. Дьоміна Г.А. Вікова та педагогічна психологія : методичні рекомендації для практик. занять, самост. роботи та модульного контролю знань студентів. – 2-е вид. – Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. – 57 с.
6. Дьоміна Г.А. Психолого-педагогічний розвиток особистості майбутнього сім'янина: метод. рекомендації для роботи практичних психологів. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – 70 с.
7. Дьоміна Г.А. Становлення особистісної зрілості молоді до подружнього життя як психологічна проблема у вітчизняній і зарубіжній психології // Innovative processes in education: Collective monograph. – АМЕЕТ Sp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – P. 40–48.
8. Мельничук О.Б. Психологічна діагностика: навч. посіб. для студ. подв. спец. із спец. «Практична психологія». – К.: Каравела, 2013. – 315 с.
9. Петько Л.В. Англійська мова для студентів-психологів та дефектологів. Дидактичний матеріал для практичних занять та самостійної роботи студентів з іноземної мови зі спеціальностей: 6.010105 «Корекційна освіта (за нозологіями)», 6.030102 «Психологія», 6.030103 «Практична психологія»: навч. посібник для студентів, магістрантів, аспірантів. – К.: Талком, 2015. – 160 с.
10. Психологія : её методы и техники [Електронний ресурс] // Блог психолога Максима Свиридова. – Режим доступу: <http://danceagle.ru>
11. Феномен исчезнувшего близнеца [Електронний ресурс] // Анна Тихомирова «Счастливая двойня». – Режим доступу: <https://gemelos-feliz.ru>
12. Феномен исчезнувшего близнеца [Електронний ресурс] // Самопознание.ру. – Режим доступу: <https://samopoznanie.ru>
13. A risk of misdiagnosis of Borderline Personality Disorder? [Web site] // HOME – Womb Twin. – Access mode : <http://www.wombtwin.com>
14. The Effect of the Trauma of Loss on Relationships [Web site] // Verlagsgruppe Random House. – Access mode : <https://www.randomhouse.de>

**Golins'ka Tetiana**

Ph.D., Associate professor,

*Kherson State University (Ukraine, Kherson)*

## **THE APPLICATION OF NON-TRADITIONAL TECHNIQUES TO WORK WITH CHILDREN BY MEANS OF ART-THERAPEUTIC INFLUENCE**

**Голінська Т. М.**

к.пед.н, доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

*Херсонський державний університет, м. Херсон Україна*

### **ЗАСТОСУВАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК ТА ПРИЙОМІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНОГО ВПЛИВУ**

*This article examines how non-traditional techniques (art materials) in psychodynamic art therapy with elementary school children influence therapeutic alliance. the aim is to underline possible uses of art materials that might help therapists in building, assessing, and sustaining the therapeutic alliance. the main topics of examination are: the use of art materials for building*